

Павлодар мемлекеттік педагогикалық институты
2017 жыл

Тақырыбы: Қазіргі замандағы әлемдік діндер

Орындаған: Борашев А.С
Қабылдаған: Аманова А.С

Жоспар

- Ислам діні
- Христиан діні
- Буддизм

Ислам

- Ислам сенімінің негізі – бір Аллаһ Тағалаға ғана құлшылық ету және бір Аллаһтан ғана көмек сұрау.
- Ислам - монотеистік таухид діні.
- «Ислам» араб тілінде «берілу, мойынсұну, бейбітшілік» деген мағыналарды білдіреді. Ислам дініне сенген, бой ұсынып көңіл бөлгендерді мұсылман деп атайды.
- Ислам әлемінің ғалымдары Ислам діні тек бір қауымға, бір ұлтқа ғана тән жаңа дін деп санамайды. Ислам бүкіл адамзатқа берілген ең соңғы, кемел, білім мен бейбітшілік және татулық діні. Адам Атадан Мұхаммед Пайғамбарымызға дейінгі пайғамбарлар уағыздаған діндер – ислам діні болатын. Ислам діні исламға дейінгі діндерге адамдар тарапынан енгізілген бұрмалаушылық пен жаңсақтықтарды түзеткен.

Пайғамбар өмірбаяны

- Аллаһ елшісі әз-Мұхаммед 570 жылы сәуір айының 20 жұлдызында Мекке қаласында дүниеге келген. Аллаһ елшісінің әкесі – Абдулла, анасы Әмина болатын. Меккеліктерде сәбилерін сүт аналарына беріп бақтыру салты болатын. Хазірет Пайғамбар сүт анасы Халиманың қолында бес жасына дейін тұрып, анасының жанына оралады. Дүниеге көзін ашпай әкесінен айырылған әз-Мұхаммед 6 жасынан анадан да жетім қалған соң, атасы Әбділмүталіптің тәрбиесінде болды. Хазірет Мұхаммед 8 жасында кіші атасы Абуталіптің қолына келді. Мұхаммед Құрайыш тайпасынан болатын. Әз-Мұхаммед 25 жасында Құрайыш тайпасындағы мәртебелі, бай әйел Хадишаға үйленеді.

- Хазірет Мұхаммедке пайғамбарлық 40 жасында келген деген пікірлер діни деректерде жазылған. Күллі меккеліктердің құрметімен сүйіспеншілігіне бөленген әз-Мұхаммедті Мұхаммед әмин деп атайтын.
- Аллаһ елшісі жайында Тәурат пен Інжілде айтылған. Мұхаммед Пайғамбар бір қауымға ғана емес, бүкіл адамзатқа жіберілген ақырзаман Пайғамбары. Мұхаммед Пайғамбар Аллаһтың сөзі Құран-Кәрімді адамзатқа түсіндіріп насихаттады.

- 610 жылы қасиетті рамазан айының Қадір түнінде Құран-Кәрімнің алғашқы аяттары Жәбрейіл періште арқылы уахи етіліп, Мұхаммедке пайғамбарлық жолы ашылды. Бұл – ислам өркениеті мен мәдениетінің бастауы ретінде адамзат тарихының ең маңызды белесі болатын.
- 622 жылы мұсылмандар Меккеден Ясрибке («Мәдинәт ун-Нәби - Пайғамбар қаласы») көшіп барады. Мәдина қаласының Ауыс және Хазраж рулары ансарлар (көмекшілер) мухажирлерді (көшіп келушілер) құшақ жайып қарсы алды. Хижра – мұсылман күнтізбесінің басталуы, әлемнің мұсылман елдерінде осы Хижра күнтізбесі қолданылады.
- Әз-Мұхаммед 632 жылы 63 жасында қайтыс болды. Пайғамбарлардың мөрі Аллаһ елшісінің өсиеттерін, сөздерін, сахабалар ,табиғиндер болашақ ұрпақтарға жеткізді.

Ислам діні бес негізгі тұғырдан тұрады:

- 1. Аллаһтың барлығына, бірлігіне, хазірет Мұхаммед (с.а.у) Аллаһтың құлы және елшісі болғандығына көңілмен сеніп, тілімен мыналарды айту керек: «Аллаһтан басқа тәңір жоқ, Мұхаммед оның елшісі». Араб тілінде «Ла илаһа иллаллаһ Мұхаммадур Расулуллаһ»
- 2. Діннің діңгегі - намаз. Күніне 5 уақыт намаз оқу;
- 3. Рамазан айында бір ай ораза ұстау;
- 4. Белгілі байлық мөлшеріне ие болған мұсылманның байлығының бір бөлігін жылына бір рет Аллаһ Тағаланың ризалығы үшін зекетін беру;
- 5. Денсаулығы жақсы және жетерлік мал-мүлкі болса, қажылық ғибадатын орындау

Намаз

- Намаз – мұсылман болған ер кісі мен әйелге парыз.
- **Намаздың түрлері:** парыз, уәжіп, нәпіл.
- **Парыз намаздар** – «айн парыз» (жалқы парыз), және 'абкифая парыз» (жалпы парыз) болып екіге бөлінеді. Айн парыз намаз – балиғатқа толған барлық мұсылмандарға парыз, әрқайсысы жеке іске асыруға міндетті. Айн парызға бес уақыт намаз және жұма намазы жатады. Кифая намазы – бір мұсылман қайтыс болғанда, жақындары мен таныстары, жалпы мұсылмандардың оқитын жаназа намазы.
- **Уәжіп намаз** – мұсылманның іс-әрекетіне байланысы жоқ және тікелей байланысы бар уәжіп деп екіге бөлінеді. Алғашқы топтағы уәжіп намаздарға – құптан намазынан кейін оқылатын үш рәкат үтір намазы мен Рамазан және Құрбан айтта оқылатын айт намаздары жатады. Екінші топқа нәзір (атау) намазы, қателік сәждесі және басталып, аяқталмай бұзылған намаздардың қазасы жатады. Нәзір намазы – адамның өзіне міндет болмаған намазды атау арқылы уәжіп еткен намазы.
- **Нәпіл намаздар** – парыз намаздардың алдында және соңында оқылатын сүннет намаздар.

Ораза

- Оразаның сөздік мағынасы – бір нәрседен алыстау, шариғи мағынасы – ораза ұстауға күші жеткен адамның ниет етіп, таңның атуынан күннің батуына дейінгі уақытта оразаны бұзатын нәрселерден сақтануы.
- Ораза белгілі бір уақытта ішіп-жеуден және құмарлық сезімдерден сақтану. Мұсылмандар рамазан айында ораза ұстайды.

- Оразаның түрлері: парыз, уәжіп, нәпіл.
- Парыз ораза – рамазан айының оразасы және қазаға қалған ораза, кәффәрәті, яғни рамазан оразасын әдейі бұзудың жазасы үшін ұсталатын ораза.
- Уәжіп ораза – белгілі бір уақытта ораза ұстауға ниеттенгеннен кейін тағайындалған ораза. Белгілі бір уақыты белгіленбей кез келген бір күні, не болмаса бір айда ұстаймын деген ораза тағайындалмаған уәжіп ораза.
- Нәпіл ораза – күн ара ауыз бекіту, әр айдың он үшінші, он төртінші, он бесінші күні ораза ұстау. Әр аптаның дүйсенбі, бейсенбі күндері ораза ұстау, шәууәл айында алты күн ораза ұстау, Арафа күнінде ораза ұстау, Ашура күні ораза ұстау. Сонымен қатар, Зилқағда, Зилхижжа, Мухаррам және Рәжап айларының бейсенбі, жұма, сенбі күндері ораза ұстау және Шағбан айында ораза ұстау.

Зекет

- Зекет – араб тілінде «көбею, өсу, тазалық» деген мағыналарды білдіреді. Зекеттің парыз болу шарты: балиғатқа толған, ақыл-есі дұрыс, қарызы жоқ, нисап көлеміне жететін немесе одан да көп байлыққа ие мұсылман жылына бір рет Аллаһтың ризалығы үшін Құранда белгіленген адамдарға иелендіруі.
- Зекет – Жаратушының бұйырған әмірлерінің бірі. Бұл әмірді орындаған адам Аллаһтың ризашылығын алады. Зекет бай мен кедейдің арасындағы байланысты жақсартады. Адамдар арасында ізгі қарым-қатынастар орнайды

Қажылық

- Қажылық – «күрмет тұтылған, қасиетті жерді зиярат ету» мағынасын білдіреді. Қажылық айлары деп аталатын арнайы уақытта Мекке қаласының жанындағы Арафат тауында ниетімен тұру. Кейін Қағбаны тауап ету және қажылықтың амалдарын орындау.
- Қажылық ғибадатының шарттары: мұсылман болу, балиғат жасқа толу, ақыл-есі дұрыс болу, бостандығы болуы, негізгі мұқтажы және үйіне қайтқанға дейін жанұясына жеткілікті қаржысының болуы, мұсылман мемлекеті емес жердегі мұсылман кісі қажылықтың парыз екенін білу.

Иман шарттары:

- Аллаһ Тағалаға сену
- Аллаһтың періштелеріне сену
- Аллаһтың кітаптарына сену
- Аллаһтың бүкіл пайғамбарларына сену
- Ахирет күніне сену
- Тағдырдағы жақсылық пен жамандық Аллаһтың жазуымен болатынына, өлгенен соң тірілудің хақ екеніне сену

- **Исламдағы төрт үлкен періште:**
- Жәбірейіл (ә.с.) – Аллаһтың кітаптарын Пайғам-барларға жеткізумен, уахи ісімен айналысады.
- Микәйіл (ә.с.) – табиғат құбылыстарына: жауын-шашын, жел, өсімдіктер әлемінің өсіп-өнуіне жауапты.
- Исрафил (ә.с.) – қиямет күнінің тууы және адамзаттың қияметте қайта тірілуіне қызмет атқаратын періште.
- Әзірейіл (ә.с.) – ажал сағаты жеткендердің рухын алатын періште.